


www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Graeme Simsion
THE ROSIE PROJECT

Copyright © Graeme Simsion 2013
Translation Copyright © 2013 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-00539-4



Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Grejem Simson

LJUBAVI, PRONAĐI ME

Prevod Branislava Maoduš



Beograd, 2013.

Rodu i Linet

1

Mislim da sam pronašao rešenje za Problem supruge. Rešenje je, kao i kod brojnih naučnih otkrića, u retrospektivi, bilo sasvim očigledno. Ali malo je verovatno da bih ga otkrio da nije bilo čitavog niza neplaniranih događaja.

Džin je insistirao da održim predavanje o Aspergerovom sindromu koje je on trebalo da održi i time započeo ovaj niz. Odabrao je krajnje neodgovarajući i iritantan trenutak. Priprema za predavanje mogla je da se obavi tokom ručka, ali ja sam isplanirao da u vreme predavanja devedeset četiri minuta posvetim čišćenju kupatila. Preda mnom su se nalazile tri mogućnosti, od kojih mi nijedna nije odgovarala.

1. Čišćenje kupatila nakon predavanja, što bi za posledicu imalo manjak sna, a to bi opet za posledicu imalo znatno umanjenje mentalnih i fizičkih sposobnosti.
2. Odlaganje čišćenja za naredni utorak, što bi za posledicu imalo osmodnevni period umanjene higijene, iz čega proističe povećan rizik od bolesti.
3. Odbijanje da održim predavanje, što bi ugrozilo moje i Džinovo prijateljstvo.

Izneo sam ovaj problem Džinu, koji je, kao i uvek, izneo alternativno rešenje.

„Done, platiću nekome da ti očisti kupatilo.“

Objasnio sam mu – opet – da svi čistači, s mogućim izuzetkom Mađarice u kratkoj suknji, prave ozbiljne materijalne greške. Žena u kratkoj suknji, koja je radila kao čistačica kod Džina, nestala je nakon nekog problema s Džinom i Klodijom.

„Daću ti Evin broj telefona. Samo me nemoj pominjati.“

„A šta ako pita? Kako da joj odgovorim a da te ne spomenem?“

„Samo joj reci da je zoveš zato što je ona jedina čistačica koja ume lepo da očisti kupatilo. A ako spomene mene, ti nemoj ništa komentarisati.“

Ovo je bio izvrstan ishod, ali i odličan primer Džinove sposobnosti da pronade rešenje za svaki problem socijalne prirode. Evi će laskati što se njena stručnost ceni, a možda bi čak mogla da bude i odgovarajući kandidat za stalno obavljanje ovog posla, što bi značilo da bih, u proseku, mogao nedeljno imati dodatnih trista šezdeset minuta slobodnog vremena.

Džinov problem u vezi s predavanjem nastao je zbog toga što mu se ukazala prilika da stupi u seksualni odnos s univerzitetskom profesorkom, Čileankom koja je u Melburn došla na konferenciju. Džin vodi projekat zbog kog mora da upražnjava seksualni odnos sa što je moguće više žena različitih nacionalnosti. Kao profesor psihologije, izuzetno je zainteresovan za ljudsku seksualnu privlačnost, za koju veruje da je u velikoj meri genetski uslovljena.

Ovo uverenje je u skladu s Džinovom profesionalnom pozadinom i zvanjem genetičara. Šezdeset osam dana nakon što me je primio na mesto postdoktoranda-istraživača, unapređen je na poziciju šefa Katedre za psihologiju, što je bilo izuzetno kontroverzno naimenovanje, a za nameru je imalo da učvrsti poziciju našeg univerziteta kao lidera u evolucionoj psihologiji i da da značaj u javnoj slici univerziteta.

U vreme kada smo obojica radili na Katedri za genetiku, vodili smo brojne zanimljive diskusije, koje su se nastavile i nakon što je

on promenio radno mesto. I samo bi ovo bilo dovoljno da budem zadovoljan našim odnosom, ali Džin me je još pozivao i na večere u svoju kuću i obavljao druge rituale prijateljstva, što je za posledicu imalo uspostavljanje društvenog odnosa. Njegova supruga Klodija, koja je po struci klinički psiholog, sada mi je takođe prijatelj. To znači da imam ukupno dva prijatelja.

Džin i Klodija su jedno vreme pokušavali da mi pomognu oko Problema supruge. Nažalost, njihov pristup je bio zasnovan na tradicionalnom modelu upoznavanja i izlazaka, koji sam ja prethodno odbacio na osnovu činjenice da verovatnoća uspeha ne opravdava uloženi trud i negativna iskustva. Imam trideset devet godina, visok sam, u dobroj s fizičkom kondiciji, inteligentan i imam relativno visok položaj u društvu, ali i natprosečna primanja kao vanredni univerzitetski profesor. Logično je da bi veliki broj žena trebalo da me smatra privlačnim. U životinjskom carstvu bih sasvim sigurno uspeo da prenesem svoje gene.

Međutim, ima nečeg u vezi sa mnom što je ženama neprivlačno. Nikada mi nije bilo lako da sklapam prijateljstva, a čini mi se da upravo nedostaci koji leže u osnovi ovog problema utiču na moje pokušaje ostvarenja romantične veze. Dobar primer je Fijasko sa sladoledom od kajsije.

Klodija me je upoznala s jednom od svojih brojnih prijateljica. Elizabet je bila natprosečno inteligentan informatički inženjer s problemom s vidom koji je korigovala naočarima. Spominjem naočare zato što mi je Klodija pokazala njenu fotografiju i upitala me da li mi naočare smetaju. Neverovatno pitanje! Koje je pritom postavio klinički psiholog! Preda mnom se nalazio težak zadat procene koliko je Elizabet podesna kao potencijalna partnerka – neko ko bi trebalo da mi pruži intelektualnu stimulaciju, i s kim bi trebalo da učestvujem u raznim aktivnostima, a možda čak i da začnem potomstvo – a Klodijina najveća briga bila je kako ću re-agovati na njen izbor okvira za naočari, koje najverovatnije i nije

odabrala sama, već joj je u tome pomogao optometrista. I to je svet u kojem moram da živim. A zatim mi je Klodija rekla, kao da to predstavlja problem: „Ona ima veoma čvrsta uverenja.“

„Da li su zasnovana na dokazima?“

„Pretpostavljam da jesu“, odgovorila je.

Savršeno. Kao da je mene opisala.

Sreli smo se u tajlandskom restoranu. Restorani su minska polja za one koji su nevesti u socijalnoj interakciji i bio sam nervozan kao i svaki put kada bih se našao u takvoj situaciji. Ali početak je bio odličan: oboje smo stigli tačno u devetnaest sati, kao što je i dogovoreno. Loša usklađenost je veliko traćenje vremena.

Preživeli smo obrok a da me ona nijednom nije iskritikovala zbog neke materijalne greške u društvenom ophođenju. Teško je voditi razgovor kada se pitate da li gledate u odgovarajući deo tela, ali ja sam, kao što me je posavetovao Džin, pogled upravio na njene oči iza naočara. Ovo je za posledicu imalo određenu nepreciznost u procesu hranjenja, ali činilo se da ona to nije primećivala. Upravo suprotno, vodili smo krajnje produktivnu diskusiju na temu simulacionih algoritama. Bila je izuzetno zanimljiva! Već sam video mogućnost trajne veze.

Konobar je doneo desertne menije i Elizabet je rekla: „Ne volim azijske deserte.“

Ovo je gotovo zasigurno bila neosnovana generalizacija, zasnovana na ograničenom iskustvu, i možda je trebalo da je shvatim kao znak upozorenja. Ali pružila mi je priliku da iznesem kreativnu sugestiju.

„Mogli bismo da odemo na sladoled u poslastičarnicu preko puta.“

„Odlična ideja. Bitno je samo da imaju kajsiju.“

Procenio sam da trenutno dobro napredujem i nisam smatrao da bi njena naklonost prema kajsiji mogla da predstavlja problem. Prevario sam se. Poslastičarnica je nudila širok izbor ukusa, ali

im je ponestalo sladoleda od kajsije. Sebi sam poručio veliki kornet i po jednu kuglu sladoleda od čokolade s ljutom papričicom i sladoleda od sladića, te pitao Elizabet koji sladoled želi umesto sladoleda od kajsije.

„Ako nemaju kajsiju, neću ništa.“

Nisam mogao da verujem. Svaki sladoled u suštini ima potpuno isti ukus jer rashlađuje receptore za ukus. A ovo je posebno izraženo kod voćnih ukusa. Predložio sam joj mango.

„Ne, hvala.“

Do detalja sam joj objasnio fiziologiju rashlađivanja receptora za ukus. Rekao sam joj da, kada bih joj kupio sladoled od manga i sladoled od breskve, ne bi bila u stanju da ih razlikuje. I da bi, tom logikom, bilo koji sladoled zapravo bio jednak sladoledu od kajsije.

„Potpuno su različiti“, rekla je. „Tvoj je problem što nisi u stanju da razlikuješ mango od breskve.“

Sada smo imali jednostavno objektivno neslaganje koje se lako dalo razrešiti eksperimentom. Poručio sam male količine oba sladoleda. Ali kada je poslužiteljka pripremila sladoled i ja se okrenuo da zamolim Elizabet da zatvori oči, ona je već nestala. Toliko o uverenjima „zasnovanim na dokazima“. I o „inženjeru“ informatike.

Kasnije me je Klodija posavetovala da je od eksperimenta trebalo da odustanem pre nego što je Elizabet otišla. Naravno. Ali u kom trenutku? Kojim signalom mi je to dala do znanja? Eto, to su suptilne sitnice koje ja jednostavno ne vidim. Ali isto tako ne vidim zašto bi povećana osetljivost na prikrivene nagoveštaje u vezi sa ukusom sladoleda bila preduslov za odabir partnera. Čini mi se da je sasvim razumno pretpostaviti da neke žene ovo ne smatraju toliko važnim. Nažalost, proces pronalaženja takvih žena neverovatno je neefikasan. Fijasko sa sladoledom od kajsije koštao me je čitave jedne večeri, a ovaj trošak je samo u izvesnoj meri nadoknađen informacijama o simulacionim algoritmima.

Dva ručka su bila dovoljna da istražim Aspergerov sindrom i da priredim predavanje na tu temu, a da pritom nisam morao da se odreknem hranljivih namirnica, zahvaljujući vajerles tehnologiji u kafeu medicinske biblioteke. Nisam imao nikakvo prethodno znanje o poremećajima autističkog spektra jer oni ne spadaju u moju oblast interesovanja. A tema je bila fascinantna. Činilo mi se primerenim da se fokusiram na genetske aspekte sindroma, jer bi oni publici mogli biti nepoznati. Većina oboljenja ima osnove u našoj DNK, premda bi u velikom broju slučajeva tu osnovu tek trebalo da otkrijemo. Moj rad se fokusira na genetsku predispoziciju za cirozu jetre. Mnogo vremena posvećujem opijanju miševa.

Naravno, knjige i naučni radovi opisali su simptome Aspergerovog sindroma i ja sam došao do provizornog zaključka da su većina simptoma jednostavno varijacije ljudskih moždanih funkcija, koje su neprimereno zavedene kao medicinski poremećaji jer nisu odgovarale društvenim normama – *prihvatljivim* društvenim normama – koje prikazuju najčešće ljudske konfiguracije, a ne čitav mogući spektar.

Predavanje je bilo zakazano za devetnaest sati u jednoj školi u predgrađu. Procenio sam da će mi do tamo biti potrebno dvanaest minuta vožnje biciklom i dodao sam tome još tri minuta koja će mi biti potrebna da uključim računar i povežem ga s projektorom.

Stigao sam tačno na vreme, u osamnaest i pedeset sedam, nakon što sam dvadeset sedam minuta ranije u stan pustio Evu, čistačicu u kratkoj suknji. Oko vrata i učionice vrvelo je otprilike dvadeset pet ljudi, ali odmah sam prepoznao Džuli, sazivača, na osnovu Džinovog opisa: „Plavuša s velikim sisama.“ Njene grudi zapravo nisu za više od jedne i po standardne devijacije odstupale od prosečne veličine za njenu telesnu težinu, i teško da su se mogle

opisati kao upečatljiva karakteristika. Bilo je to više pitanje visine i isturenosti, a ove karakteristike bile su posledica izbora odeće, koja se činila savršeno praktičnom za vrelo januarsko veče.

Mislim da sam suviše vremena posvetio identifikaciji jer mi je uputila neobičan pogled.

„Vi mora da ste Džuli“, rekao sam.

„Kako mogu da vam pomognem?“

Dobro. Praktična osoba. „Tako što ćete mi pokazati gde se nalazi VGA kabl, molim vas.“

„O“, rekla je. „Vi mora da ste profesor Tilman. Drago mi je što ste uspeali da dođete.“

Pošla je da se rukuje sa mnom, ali sam na to samo odmahnuo rukom. „VGA kabl, molim vas, sada je osamnaest sati i pedeset osam minuta.“

„Opustite se“, rekla je. „Nikada ne počinjemo pre sedam i petnaest. Da li ste za kafu?“

Zašto ljudi toliko malo cene tuđe vreme? Sada ćemo morati da se upustimo u neizbežno ćaskanje. Mogao sam tih petnaest minuta da provedem kod kuće vežbajući aikido.

Pažnju sam do sada posvećivao Džuli i platnu na ulazu u prostoriju. Sada sam se osvrnuo oko sebe i shvatio da devetnaest ljudi uopšte nisam primetio. Bila su to deca, uglavnom dečaci, i sedeli su za stolovima. Pretpostavljam da su ovo žrtve Aspergerovog sindroma. Gotovo sva literatura pažnju posvećuje deci.

Uprkos njihovom poremećaju, bolje su popunjavali vreme od svojih roditelja, koji su besciljno ćaskali. Većina dece radila je na prenosivim uređajima računarskog tipa. Procenio sam da su uzrasta između osam i trinaest godina. Nadao sam se da su bili veoma pažljivi na časovima hemije i biologije, jer je moj materijal podrazumevao poznavanje organske hemije i strukture DNK.

Shvatio sam da nisam odgovorio na pitanje u vezi s kafom.

„Ne.“

Nažalost, usled vremena koje je proteklo, Džuli je zaboravila na pitanje. „Neću kafu“, objasnio sam. „Nikada ne pijem kafu posle petnaest sati i četrdeset osam minuta. Ometa mi san. Vreme poluraspada kofeina je od tri do četiri sata, tako da je krajnje neodgovorno služiti kafu u devetnaest ukoliko ljudi ne planiraju da ostanu budni do ponoći. To im ne obezbeđuje dovoljno sna ako imaju konvencionalan posao.“ Trudio sam se da iskoristim vreme dok čekam i pružim joj neki praktičan savet, ali činilo se da ona više voli da raspravlja o trivijalnim stvarima.

„Da li je Džin dobro?“, pitala je. Bila je ovo vrlo očigledna varijacija na najčešću ritualnu društvenu formulu: „Kako si ti?“

„Dobro je, hvala na pitanju“, odgovorio sam primenjujući standardni odgovor u trećem licu.

„Oh! Pomislila sam da se možda razboleo.“

„Džin je odličnog zdravlja, osim što ima šest kilograma viška. Jutros smo išli na trčanje. Ima sastanak večeras i na njega ne bi mogao da ode kada bi bio bolestan.“

Džuli nije izgledala preterano oduševljeno, a kada sam kasnije razmislio o ovoj interakciji, shvatio sam da je Džin, verovatno, lagao o razlogu svog odsustva. To je učinio da bi poštedeo Džuli uverenja da mu je njeno predavanje nevažno i da opravda činjenicu da ga menja manje prestižan predavač. Čini mi se da je gotovo nemoguće analizirati tako kompleksnu situaciju, koja podrazumeva obmanu i predviđanje emocionalne reakcije druge osobe, a zatim još i pripremiti svoju uverljivu laž, i to dok neko nestrpljivo čeka da mu odgovorite na postavljeno pitanje. A ipak je upravo to ono što ljudi očekuju da uradite.

Naposletku sam podesio računar i počeo predavanje, sa osamnaest minuta zakašnjenja. Moraću da govorim 43% brže da bih završio u 20 h, kako je predviđeno – što je cilj koji je bilo gotovo nemoguće postići. Dakle, završiću kasnije, što će potpuno poremetiti raspored koji sam za to veče napravio.

Predavanje sam nazvao *Genetske preteče poremećaja autističkog spektra* i preuzeo neke odlične dijagrame DNK struktura. Džuli me je prekinula u devetom minutu predavanja, govorio sam malo brže nego inače da bih nadoknadio izgubljeno vreme.

„Profesore Tilmane, većina ljudi ovde nisu naučnici, tako da bi bilo lepo kada ne biste koristili toliko stručnih izraza.“ Ovo je bilo izuzetno iritantno. Ljudi umeju da vam nabroje navodne karakteristike Ovna ili Bika i pet dana zaredom posmatraće utakmicu kriketa, ali ne mogu da se zainteresuju za osnove onoga od čega su, kao ljudska bića, sastavljeni.

Nastavio sam da predajem o temi onako kako sam je i pripremio. Bilo je suviše kasno za bilo kakve izmene, a valjda je neko u publici bio dovoljno obavešten da razume o čemu govorim.

Bio sam u pravu. Neko je podigao ruku. Dečak od dvanaest godina.

„Da li vi kažete da je malo verovatno da postoji samo jedan genetski marker i da je ovde u igri nekoliko gena, te da krajnja manifestacija zavisi od specifične njihove kombinacije. Je li tako?“

Upravo tako! „Tu moramo uzeti u obzir i faktore sredine. Situacija je analogna bipolarnom poremećaju, koji...“

Džuli me je ponovo prekinula. „Da razjasnimo, nama koji nismo geniji, mislim da nas profesor Tilman podseća da se sa Aspergerovim sindromom rađate. To nije ničija greška.“

Užasnila me je upotreba reči „greška“, sa svim njenim negativnim konotacijama, pogotovo što ju je upotrebila osoba od autoriteta. Odustao sam od namere da ne odstupam od genetskih pitanja. Ovo pitanje mi se bez sumnje komešalo u podsvesti i moguće je da sam malo povisio ton.

„Greška! Asperger nije greška! To je samo varijacija. Moguće je čak i da predstavlja značajnu genetsku prednost. Aspergerov sindrom ispoljava se u veštinama organizacije, koncentracije, originalnog samostalnog zaključivanja i racionalnog distanciranja.“

Žena iz stražnjeg dela prostorije podigla je ruku. Bio sam koncentrisan na raspravu i načinio sam manju društvenu grešku koju sam brzo korigovao.

„Buckasta žena pozadi! Pardon, žena s *viškom kilograma!*“

Na trenutak je zastala i osvrnula se, ali je ipak postavila pitanje: „Da li je izraz *racionalno distanciranje* eufemizam za nedostatak emocija?“

„Sinonim!“ odgovorio sam. „Emocije mogu da prouzrokuju ozbiljne probleme.“ Odlučio sam da bi bilo korisno pružiti primer pričom u kojoj bi ponašanje vođeno emocijama dovelo do katastrofalnih posledica.

„Zamislite ovo“, rekao sam. „Krijete se u podrumu. Vas i vaše prijatelje traži neprijatelj. Svi moraju da budu tihi, ali beba počne da plače.“ Imitirao sam dečji plač, kao što bi i Džin učinio, da bi priča dobila na uverljivosti. „Uaaa. Uaaa.“ Napravio sam dramsku pauzu. „Imate i pištolj.“

U publici počеше da se dižu ruke.

Džuli je skočila sa stolice. „S prigušivačem. Približavaju vam se. Znaete da će vas sve pobiti. Šta ćete uraditi? Beba uporno vrišti...“

Deca nisu mogla da dočekaju da podele sa mnom svoje rešenje. Jedan je povikao: „Pucaću u bebu!“; i uskoro svi su počeli da viču: „Pucati u bebu, pucati u bebu!“

Dečak koji je postavio pitanje u vezi s genetikom povikao je: „Pucati u neprijatelja!“ Neko drugi je dodao: „Napraviti mu zasedu.“

„Upotrebiti bebu kao mamac.“

„Koliko pištolja imamo?“

„Pokriti bebi usta.“

„Koliko dugo može da preživi bez vazduha?“

Kao što sam i očekivao, sva konkretna rešenja su dolazila od „obolelih“ od Aspergerovog sindroma. Roditelji nisu imali nikakvih konstruktivnih predloga; neki su čak pokušali i da uguše kreativnost svoje dece.

Podigao sam obe ruke. „Vreme je isteklo! Odličan posao! Sva racionalna rešenja izneli su aspergerovci. Svi ostali bili su paralizirani emocijama.“

„Aspergerovci su zakon!“, povikao je jedan dečak. Primetio sam ovaj naziv u literaturi, ali izgleda da ga deca čuju prvi put. A činilo se i da im se dopada jer su se uskoro popeli na stolice, a potom i na stolove, podizali pesnice i u horu ponavljali: „Aspergerovci su zakon!“ Ako je suditi po literaturi, deci sa Aspergerovim sindromom često nedostaje samopouzdanja u društvenim situacijama. Verovatno im je uspeh u rešavanju problema privremeno inhibirao neprijatnost, ali s druge strane, roditelji im nisu pružali pozitivan podstrek; vikali su na njih, čak su pokušavali da ih svuku sa stolova. Izgleda da ih je više brinulo pridržavanje društvenih normi nego napredak njihove dece.

Smatrao sam da sam vrlo efikasno dokazao svoju tezu, a Džuli nije smatrala da bi trebalo da nastavimo s genetikom. Izgleda da su roditelji razmišljali o onome što su njihova deca naučila, i otišli su a da nisu ni pokušali da stupe u komunikaciju sa mnom. Bilo je tek devetnaest i četrdeset tri. Odličan ishod.

Dok sam pakovao laptop, Džuli je prasnula u smeh.

„O bože!“, rekla je. „Potrebno mi je piće.“

Nisam bio siguran zašto je ovaj podatak podelila s nekim koga poznaje svega četrdeset šest minuta. I sâm sam planirao da konzumiram alkohol, ali nisam video nikakvog razloga da o tome obaveštavam Džuli.

Zatim je nastavila: „Znate, nikada ne upotrebljavamo tu reč. Aspergerovci. Ne želimo da pomisle da je reč o nekoj vrsti kluba.“ Ovo je bila još jedna negativna implikacija od nekoga ko je, po svoj prilici, bio plaćen da pomaže i podstiče.

„Kao homoseksualnost?“, pitao sam.

„*Touché*“, rekla je Džuli. „Ali je drugačije. Ako se ne promene, nikada neće uspeti da ostvare prave međuljudske odnose – nikada neće imati partnere.“ Ovo je bio razuman argument, a pritom i argument koji sam i te kako mogao da razumem ako se u obzir uzmu moje lične poteškoće u toj oblasti. Ali Džuli je promenila temu. „Ali vi kažete da postoje stvari – korisne stvari – koje oni mogu da rade bolje od... neaspergerovaca? Kad se izuzme ubijanje dece.“

„Naravno.“ Pitao sam se kako je moguće da neko ko je zadužen za obrazovanje ljudi s neuobičajenim osobinama nije svestan da te osobine imaju vrednost i da za njih postoji tržište. „U Danskoj postoji kompanija koja regrutuje aspergerovce za testiranje računarskih aplikacija.“

„Nisam to znala“, rekla je Džuli. „Zaista mi pružate potpuno drugačiju perspektivu.“ Gledala me je nekoliko trenutaka. „Imate li vremena za piće?“ A potom mi je stavila ruku na rame.

Instinktivno sam ustuknuo. To je definitivno bio neprimeren kontakt. Da sam ja ovo uradio nekoj ženi, sasvim sigurno bi došlo do problema, verovatno bi me prijavila dekanu seksualno zlostavljanje, što bi moglo imati ozbiljne posledice po moju karijeru. Naravno, nju niko neće kritikovati zbog ovoga.

„Nažalost, isplanirao sam druge aktivnosti.“

„I taj plan nije fleksibilan?“

„Ni najmanje.“ Pošto sam uspeo da nadoknadim izgubljeno vreme, nisam imao nameru da dozvolim da mojim životom opet zavlada haos.

* * *

Imao sam dva prijatelja pre nego što sam upoznao Džina i Klodiju. Prvi je bila moja starija sestra. Premda je bila profesor matematike, nije bila zainteresovana za dalje napredovanje u toj oblasti. Kako bilo, živela je u blizini i posećivala me je dva puta nedeljno, a ponekad je čak dolazila i nenajavljena. Obedovali bismo zajedno i raspravljali o trivijalnostima kao što su događaji u životima naših rođaka i društvena interakcija s kolegama. Jednom mesečno odlazili smo u Šeparton na nedeljni ručak s roditeljima i bratom. Nije bila ni sa kim u vezi, što je verovatno posledica sramežljivosti i činjenice da nije bila privlačna na konvencionalni način. A sada je mrtva zbog nečuvene i neoprostive nesposobnosti lekara.

Moj drugi prijatelj bila je Dafni, a prijateljstvo s njom preklapao se s periodom prijateljstva s Džinom i Klodijom. Uselila se u stan iznad mog nakon što je njen suprug prebačen u starački dom zbog demencije. Zbog slabosti kolena, pogoršane gojaznošću, nije mogla da napravi više od nekoliko koraka, ali bila je izuzetno inteligentna i ja sam počeo redovno da je posećujem. Nije imala nikakvo formalno obrazovanje ili kvalifikacije, jer je preuzela na sebe tradicionalnu žensku ulogu domaćice. Smatram da je u njenom slučaju to bilo neizmerno traćenje talenta – pogotovo kada se u obzir uzme da joj njeno potomstvo na negu i brigu koju im je pružila nije uzvratilo na odgovarajući način. Interesovao ju je moj posao, i započeli smo Projekat *Podučavanje Dafni genetici*, koji nam je oboma bio fascinantan.

Počela je redovno da večera u mom stanu jer je u ekonomskom smislu mnogo isplativije pripremiti jedan obrok za dvoje, nego dva zasebna obroka. Svake nedelje u petnaest sati posećivali smo njenog supruga u staračkom domu, koji je bio udaljen 7,3 kilometra. Uspeo sam da, za vreme koje sam proveo gurajući invalidska kolica, iskombinujem šetnju dugačku 14,6 kilometara sa zanimljivim razgovorom na temu genetike. Ja bih čitao dok je ona razgovarala

sa suprugom, čiji je nivo razumevanja bilo teško ustanoviti, ali je definitivno bio nizak.

Dafni je dobila ime po biljci* koja cveta u vreme njenog rođnja, 28. avgusta. I za svaki rođendan njen suprug bi joj doneo buket lovorčica, što je ona smatrala izuzetno romantičnim gestom. Žalila se da će nadolazeći rođendan biti prvi rođendan u pedeset i šest godina koji će proteći bez ovog simboličnog gesta. Rešenje je bilo očigledno, pa sam joj, kada sam uvezao njena invalidska kolica u svoj stan za večeru na njen sedamdeset osmi rođendan, poklonio buket ovog cveća.

Odmah je prepoznala miris i počela da plače. Pomislio sam da sam napravio neku strašnu grešku, ali mi je objasnila da plače od sreće. Takođe je bila impresionirana čokoladnom tortom koju sam napravio, ali ne u istoj meri.

Tokom obroka me je iznenadila rekavši: „Done, bićeš ti odličan suprug.“

Ovo je bilo toliko u suprotnosti s mojim dosadašnjim iskustvima sa ženama da sam na trenutak ostao zatečen. Potom sam joj izneo činjenice – istoriju mojih pokušaja da pronađem partnerku; započeo sam od mojih dečjih pretpostavki da ću odrasti i oženiti se, i završio odustajanjem od te ideje jer su se sve više gomilali dokazi da sam nepodesan.

Ona je iznela vrlo jednostavan argument: za svakog od nas postoji neko. Statistički, bila je gotovo potpuno u pravu. Nažalost, verovatnoća da pronađem takvu osobu bila je izuzetno mala. Ali napravila je pometnju u mom umu, kao kada nađemo na matematički problem za koji znamo da mora imati rešenje, ali nam izmiče.

Za njena naredna dva rođendana ponavljali smo isti ritual s cvećem. Ishod nije bio dramatičan kao prvi put, ali sam joj kupovao i druge poklone – knjige o genetici – i izgledala je veoma srećno. Rekla mi je da joj je rođendan oduvek bio najmiliji dan u

* *Daphne*, lovor. (Prim. prev.)